

# Sturingsinstrumenten in de WW: hoe ver gaan we in de aanpak van fraude?

M.D. (Madhvi) Ramparichan

# WW in 33 jaar:

**Uitkeringsduur:** 5 jaar --> 2 jaar

**Referte-eisen:** langere aaneengesloten arbeidsverleden nodig

**Verwijtbare werkloosheid:** onvoorzienbare toetsing aan 'omstandigheden van het geval' – (dringende reden 7:678 BW )

**Passende arbeid:** na zes maanden is 'alles' passend

**Sancties:** \*maatregel ontdaan van evenredigheidseis

\*Boetes omhoog



# Bevindingen in het kort

- Versobering WW raakt de meest kwetsbare groepen in korte periode
- Onderzoeken, evaluaties en problemen in uitvoering worden niet of selectief meegenomen (Wet Boeten, Evaluatieonderzoek richtlijn passende arbeid 1992, Evaluatie Wet Boeten 2001, Monitoronderzoek Fraudewet 2017 etc.)
- Geen transparantie bij toelichting wetswijziging: Activering? Nee, draagvlak sociale zekerheid + bezuinigingen
- In lijn met kritiek RvS in jaarverslagen 2013 en 2018: vele wetswijzigingen in snel tempo in het sociaal domein + fragmentarische aanpak die aan doeltreffendheid inboet

Balans zoek bij 'versobering' en bezuiniging sociale zekerheid?

Steeds strengere maatregelen om de arbeidsmarktparticipatie te vergroten, maar duidelijk een (te grote?) verslechtering van de sociale bescherming.

# Fraudebestrijding en sanctiebeleid WW

1987: invoering WW, geen meerderheid voor inperken vrijheid sanctiebeleid

1991-1993: 4 rapporten, w.o. comm. Buurmeijer, over 'falend' sanctiebeleid  
bedrijfsverenigingen

1996: Wet boeten maatregelen en terug- en invordering sociale zekerheid  
**invoering boete + geen evenredigheidseis bij maatregel + sanctieplicht  
bij verwijtbare werkloosheid**

2008-2012: Oriëntatie op aanpak fraude en oneigenlijk gebruik

2013: Fraudewet SZW – **boetes verhoogd: 100% benadelingsbedrag – geen  
maximum!**

**2014: CRvB grijpt in, Ombudsman en Inspectie SZW volgen**

**2017: Wijziging Fraudewet – codificatie uitspraak CRvB**

# 35 510 , nr. 2 “Ongekend onrecht”

- *“wetgeving ... spijkerhard ... onvoldoende de mogelijkheid ... recht te doen aan individuele situaties.”*
- *“... oververhitte politieke behoefte aan fraudebestrijding...”*
- *“... bestuursrechtspraak ... wezenlijke bijdrage ... aan het in stand houden van de niet dwingend uit de wet volgende, spijkerharde uitvoering van de regelgeving ... belangrijke functie van (rechts)bescherming van individuele burgers veronachtzaamd. ... “*
- *“...evenredigheidsbeginsel ... samenspel van wet, uitvoering en jurisprudentie ... betekenis wordt beroofd. “*
- *“...voorafgaand aan nieuw beleid meer aandacht moet zijn voor de uitvoerbaarheid van de politieke wensen.”*

# Parallellen: WW en toeslagenaffaire

**“... niemand voldoende leiderschap toont ...  
disproportionele aanpak ...”**

- Geen goede verantwoording bij wijzigen beleid: signaal fraudeaanpak is belangrijker dan effectiviteit
- Geen oog voor de uitvoering
- Disproportionele gevolgen
- Meest kwetsbare groepen worden geraakt
- Geen ruimte om te matigen: waar is de evenredigheidstoets?

# Waar gaan we naar toe?

***“De Raad van State gaat bekijken of burgers ook op andere terreinen disproportioneel last hebben gehad van strenge wetgeving.”***

Scan van de jurisprudentie en de voorraad van zaken: nog meer addertjes onder het gras?

Taak voor de wetenschap: ***“De ABRvS heeft weinig ‘tegengas’ gehad vanuit de rechtbanken en rechtswetenschap.”*** - Prof. mr. B.J. van Ettehoven (voorzitter ABRvS)